

SVEDECTVO SAMARITÁNOV

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ján 4,1–42; Ján 3,26–30; Jer 2,13; Zach 14,8; Ezech 36,25–27

ÚVODNÝ TEXT

A žene povedali: „Veríme už nie preto, čo si povedala; ved' sme sami počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“ (Ján 4,42)

Kto boli Samaritáni? Severné izraelské kráľovstvo sa v roku 722 pred Kristom dostalo do područia Asýrčanov. Aby Asýrčania udržali na ovládaných územiach politickú stabilitu, rozptýlili svojich zajatcov po celej ríši. Takto sa zajatci z iných národov (hlavne z Mezopotámie) dostali do oblasti Severného kráľovstva. Títo noví obyvatelia Samárie sa postupne zmiešali s pôvodným obyvateľstvom a začali praktizovať vlastnú formu judaizmu.

Vzťahy medzi nimi a Židmi však neboli dobré. Samaritáni sa napríklad usilovali mariť obnovu chrámu pri návrate Židov z Babylona. Samaritáni si totiž medzitým postavili svoj vlastný chrám na vrchu Gerizím. Tento chrám však zničil židovský vládca Ján Hyrkán v roku 128 pred Kristom.

Táto nevráživosť pokračovala aj v prvom storočí. Židia sa Samárii vyhýbali, ako sa len dalo. Hoci vzájomne obmedzene obchodovali, akékoľvek ďalšie vzťahy boli tabu. Židia si od Samaritánov nepožičiavali, ba odmietali od nich prijať akúkoľvek láskavosť. Práve v tomto kontexte Ján rozpráva o stretnutí Ježiša so ženou pri studni a následnom stretnutí s ľuďmi zo samaritánskeho mesta Sychar.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu tejto lekcie budeme čítať príbeh zaznamenaný v 4. kapitole Evanjelia podľa Jána. Uvidíme, akým spôsobom sa Ježiš predstavil samaritánskej žene. Na základe jej svedectva v Neho uveria aj ostatní obyvatelia samaritánskeho mestečka Sychar.

- Ján 4,1–9: Okolnosti stretnutia (nedeľa)
- Ján 4,7–15: Stretnutie so ženou pri studni (pondelok)
- Ján 4,15.16; Ezech 36,25–27: Dar živej vody (utorok)
- Ján 4,16–24: Ježiš odhaľuje žene, kým je (streda)
- Ján 4,27–42: Samaritáni a ich viera v Ježiša (štvrtok)

OKOLNOSTI STRETNUTIA

⁵Dostal sa [Ježiš] tak do samaritánskeho mesta menom Sychar, blízko pozemku, ktorý dal Jákob svojmu synovi Jozefovi. ⁶Tam bola Jákobova studňa. Ježiš bol ustatý z cesty, a tak si sadol k studni. Bolo okolo šiestej hodiny. ⁷Tu prišla žena zo Samárie nabrať si vody. Ježiš jej povedal: „Daj sa mi napíť!“ ⁸Jeho učeníci totiž odišli do mesta nakúpiť potravu. ⁹Žena Samaritánka mu na to povedala: „Ako to, že ty, Žid, žiadaš odo mňa, Samaritánky, aby som sa ti dala napíť?“ Židia sa totiž so Samaritánmi nestýkajú. (Ján 4,5–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Ján 4,1–4. Čo viedlo Ježiša k ceste cez Samáriu?

Farizeji zistili, že Ježišovi učeníci krstili viac ľudí ako učeníci Jána Krstiteľa. Táto situácia by mohla vytvoriť napätie medzi Jánovými a Ježišovými nasledovníkmi. Jánovi učeníci, celkom prirodzene, žiarlili na povesť a postavenie svojho majstra (porovnaj s Ján 3,26–30). Pôsobivá odpoveď Jána Krstiteľa bola, že on sa musí umenšovať a Ježiš musí rásť (Ján 3,30). Pravdepodobne aby sa vyhol konfrontácii, Ježiš odišiel z Judey do Galiley. Samária poskytovala najkratšiu cestu medzi týmito dvomi miestami, ale zďaleka nešlo o jediná možnú cestu. Keď sa potrebovali z Judey do Galiley (alebo naopak) dostať zbožní Židia, zvyčajne ich čakalo dlhé putovanie naokolo, východnou cestou cez Pereu. Ježiš mal však svoje poslanie priamo v Samárii.

Ako Ježiš využil túto príležitosť na to, aby začal rozhovor so ženou pri studni? (Ján 4,5–9)

Jákobova studňa sa nachádzala neďaleko mestečka Sychar, ktoré bolo od studne vzdialené asi jeden a pol kilometra. Ježiš sedel pri studni, zatiaľ čo Jeho učeníci išli do mesta nakúpiť jedlo. Hoci bol pri studni, nemal si ako nabrať osviežujúcu vodu. Keď prišla po vodu žena, poprosil ju, aby Mu dala napíť.

V 3. kapitole bolo prekvapujúce, že Nikodém, učiteľ a člen veľrady, sa pokoril a prišiel za Ježišom. Objavil sa v noci, v tajnosti, aby sa neprezradil. Ale v 4. kapitole sa žena skrýva za bieleho dňa. Možno sa chcela vyhnúť stretnutiu s inými ženami, ktoré chodili po vodu buď ráno alebo večer, keď slnko tak nepálilo. Vedť napokon, prečo by išla takú dlhú cestu po vodu uprostred dňa, keď bolo najhorúcejšie? Bez ohľadu na dôvod, prečo šla k studni práve napoľudnie, stretnutie s Ježišom od základu zmenilo jej život.

Čo sa z príbehu dozvedáme? V kontexte predchádzajúceho príbehu stojí židovský učiteľ Nikodém v príkrom protiklade so Samaritánkou, ktorej povesť nebola najlepšia. Medzi týmito dvomi ľuďmi je veľký kontrast. A predsa sa práve pod horúcim slnkom odohráva nesmierne pozoruhodné stretnutie.

APLIKÁCIA ■ Ktoré tabu v našej kultúre bránia vydávaniu svedectva iným? Ako ich môžeme prekonávať?

ŽENA PRI STUDNI

¹¹Žena mu povedala: „Pane, ani vedro nemáš a studňa je hlboká; odkiaľ teda vezmeš tú živú vodu? ¹²Si azda väčší, ako náš otec Jákob, ktorý nám dal túto studňu a pil z nej on, jeho synovia i jeho dobytok?“ ¹³Ježiš jej povedal: „Každý, kto pije z tejto vody, bude opäť smädný. ¹⁴Kto sa však napije z vody, ktorú mu dám ja, nikdy nevysmäadne. Ale voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ ¹⁵Žena mu povedala: „Pane, daj mi tej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť po vodu.“ (Ján 4,11–15)

Prečítaj si text Ján 4,7–15. Ako Ježiš využíva toto stretnutie, aby žene vydal svedectvo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

„Aj keď nenávisť medzi Židmi a Samaritánmi bránila žene preukázať Ježišovi túto láskavosť, Ježiš sa predsa snažil nájsť kľúč k jej srdcu a spôsobom Božej lásky dobrý skutok neponúkal, ale oň požiadal. Ponuka nejakej služby mohla byť zavrhnutá. Dôvera však prebúdzá dôveru.“ (DA 184; CL 114)

Podobne ako pri stretnutí s Nikodémom, aj teraz Ježiš vedel, čo je v srdci druhého človeka. V reakcii na jej prekvapenie, že On, Žid, žiada Samaritánku o láskavosť, Ježiš išiel priamo k veci. „Keby si vedela o Božom dare a kto je ten, čo ti hovorí: „Daj sa mi napiť!“, ty by si požiadala jeho a on by ti dal živú vodu.“ (Ján 4,10)

Odpoveď ženy sa podobala na reakciu Nikodéma, ktorý sa v súvislosti s novým narodením Ježiša opýtal: „Ako sa to môže stať?“ (Ján 3,9) Žena sa Ježiša spýtala: „Pane, ani vedro nemáš a studňa je hlboká; odkiaľ teda vezmeš tú živú vodu?“ (Ján 4,11) V oboch prípadoch Ježiš poukázal na duchovné pravdy, ktoré Jeho poslucháčov (Nikodéma aj Samaritánku) presahovali a ktoré mali počuť a pochopiť. Ježiš im obom povedal v podstate to isté: potrebujú skúsenosť obrátenia.

Aké je starozmluvné pozadie Ježišovho výroku o živej vode?

Jer 2,13

Zach 14,8

Voda je pre život nevyhnutná. Ľudia bez nej nemôžu existovať, a preto je voda výstižným obrazom večného života. Ježiš hovorí: „Kto sa však napije z vody, ktorú mu dám ja, nikdy nevysmäadne. Ale voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ (Ján 4,14)

■ **Prečítaj si text Ján 7,37.38. Čo Ježiš zaslubuje v týchto veršoch? Ako sa Jeho zaslúbenie môže naplniť v tvojom živote?**

APLIKÁCIA

„PANE, DAJ MI TEJ VODY“

²⁵Potom vás pokropím čistou vodou a budete očistení od všetkých svojich poškvrn, i od všetkých modiel vás očistím. ²⁶Dám vám nové srdce a nového ducha do vášho vnútra; odstránim kamenné srdce z vášho tela a dám vám srdce z mäsa. ²⁷Dám svojho ducha do vášho vnútra a spôsobím, aby ste chodili podľa mojich ustanovení, zachovávali a plnili moje nariadenia. (Ezech 36,25–27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Ako úvodný text (Ezech 36,25–27) odzrkadľuje pravdy, ktoré sa Ježiš snažil sprostredkovať Nikodémovi a žene pri studni?

V oboch prípadoch sa Ježiš snažil osloviť týchto ľudí duchovnými pravdami, hoci na to použil ilustrácie z fyzického sveta.

Ani jeden z nich pravdepodobne hneď na začiatku nepochopil, čo mal Ježiš na mysli. Ako sa môže človek znovu narodiť?, pýta sa Nikodém. Ako by sa mohol vrátiť do matkinho lona? Nikodém zjavne uvažoval na svetskej a telesnej úrovni, aj keď mu Ježiš jasne ukazoval na duchovné pravdy. Aj žena pri studni pochopila Ježišove slová o vode doslovne, hoci Ježiš jasne hovoril o duchovných princípoch.

Žena na Ježišovu ponuku živej vody napokon odpovedala: „Pane, daj mi tej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť po vodu.“ (Ján 4,15) Usúdila, že voda, ktorú jej Ježiš ponúka, zabráni každodennému putovaniu k studni, čím sa vyhne konfrontácii s ľuďmi, o ktorých spoločnosť nestála. Je pozoruhodné, ako rýchlo sa zmenilo smerovanie ich rozhovoru. Na začiatku prosil o vodu Ježiš, ale už po niekoľkých replikách prosí o vodu žena.

Prečítaj si verš Ján 4,16. Ako Ježiš odpovedal na ženinu prosbu?

Ježiš náhle mení tému diskusie. Vyzýva ženu, aby išla zavolať svojho manžela. Prečo ten náhly posun v téme? Ženin konanie naznačovalo snahu vyhýbať sa určitým ľuďom aj témam. Ježiš dokázal čítať v jej srdci. Teraz sa žena musí postaviť vzniknutej situácii čelom, aby našla skutočné uzdravenie. „Skôr, ako táto žena mohla prijať dar, ktorý jej chce dať, musela poznať svoj hriech i svojho Spasiteľa.“ (DA 187; CL 116)

JEŽIŠOVO ZJAVENIE

²²„Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa klaniamy tomu, čo poznáme, pretože spása je zo Židov.“ ²³Ale prichádza hodina – a už je tu –, keď praví ctiteľia budú sa klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Ved' aj Otec hľadá takýchto ctiteľov. ²⁴Boh je Duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa klaňať v Duchu a pravde.“ ²⁵Žena mu povedala: „Viem, že prichádza Mesiáš, nazývaný Kristus; keď príde on, všetko nám oznámi.“ ²⁶Ježiš jej povedal: „Ja som to – ten, čo sa rozpráva s tebou.“ (Ján 4,22-26)

Prečítaj si text Ján 4,16–24. Čo urobil Ježiš, aby žene pri studni ukázal, že pozná jej najhlbšie tajomstvá? Ako žena zareagovala?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Svetlo bolo príliš oslepujúce, aby sa doň dalo pozerat' priamo. Hoci žena uznáva Ježiša ako proroka, niektorým témam sa snaží vyhnúť. Kladie Ježišovi otázku, ktorá sa týka náboženských sporov medzi Židmi a Samaritánmi: pýta sa na správne miesto uctievania.

Ježiš v odpovedi poukázal na to, že Samaritáni uctievajú, čo nepoznajú. Ich náboženstvo bolo zlúčením judaizmu a pohanstva. Židia uctievali Boha, ktorý sa zjavuje. Pochopiť túto skutočnosť bolo pre Samaritánku veľmi dôležité.

Uctievanie pravého Boha sa neviaže na konkrétne miesto. Diskusia o mieste uctievania bola preto pre rozhovor nepodstatná. Boh je totiž Duch a tí, čo Ho uctievajú, musia tak robiť v Duchu a pravde. Žena túto jasnú pravdu pochopila a bola preto pripravená ísť vo svojom poznaní ešte ďalej.

Ako Ježiš odhalil žene svoju totožnosť? (Ján 4,25.26)

Zo všetkých štyroch evanjelií ide o jedinu pasáž, keď Ježiš niekomu jasne odhalil, že je Mesiáš, ešte pred nastávajúcim súdnym procesom. A On túto pravdu neodhalil ani veľkému zástupu, ani nejakej dôležitej osobnosti, ale Samaritánke, ktorej meno nepoznáme a ktorá si prišla v pálave dňa nabrat' vodu z Jákobovej studne. Ježiš sa zaujíma o každú osamelú dušu.

A tak Ježiš odhaľuje svoju totožnosť práve tejto žene, hoci bola z cudzej kultúry a jej morálny kredit nebol príliš vysoký. A keď jej odhalil svoju znalosť jej najtemnejších tajomstiev, dal tejto žene veľký dôvod veriť v Neho.

- Čo sa z tohto príbehu môžeme naučiť o tom, že evanjelium potrebuje prelomiť bariéry, ktoré si my ľudia navzájom vytvárame?

APLIKÁCIA

SVEDECTVO SAMARITÁNOV

³⁹Mnohí Samaritáni z toho mesta uverili v neho pre slovo ženy, ktorá svedčila: „Povedal mi všetko, čo som urobila.“ ⁴⁰Keď teda prišli k nemu Samaritáni, prosili ho, aby ostal u nich. Ostal tam dva dni. ⁴¹A ešte omnoho viac ich uverilo pre jeho slovo. ⁴²A ženy povedali: „Veríme už nie preto, čo si povedala; veď sme sami počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“ (Ján 4,39–42)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Ján 4,27–29. Aký prekvapivý čin urobila žena?

Ježišov rozhovor so ženou prerušil príchod učeníkov. Hoci boli prekvapení, že hovorí so ženou, nepýtali sa Ho na dôvod. Namiesto toho Ho vyzvali, aby sa najedol.

Žena medzitým nechala na mieste svoj džbán na vodu a ponáhľala sa do mesta, aby sa s ostatnými podelila o to, čo práve zažila s Ježišom pri studni.

Prečítaj si text Ján 4,30–42. Čo sa stalo po stretnutí pri studni? Čo sa z príbehu dozvedáme o možnosti šírenia evanjelia?

Môže sa zdať prekvapivé, že Ježišovo rozprávanie o rozsievaní a žatve náhle prerušila správa o obrátení mnohých Samaritánov v meste. Ján však chcel, aby sme videli, ako Ježiš chápe vzniknutú situáciu. Zdieľanie plánu spasenia so Samaritánkou bolo pre Neho oveľa dôležitejšie, než sa najesť. Jeho zámerom bolo priviesť ľudí k spaseniu. Túto príležitosť využil na to, aby poučil svojich učeníkov o dôležitosti hlásať evanjelium všetkým ľuďom – dokonca aj tým, čo nie sú ako oni.

V Jánovom evanjeliu sa nachádza veľa dôležitých miest. Určite medzi ne patria aj verše 4,39–42. „Mnohí Samaritáni z toho mesta uverili v neho pre slovo ženy, ktorá svedčila: *Povedal mi všetko, čo som urobila.*“ (Ján 4,39)

Samaritáni Ježiša prosili, aby u nich zostal. Výsledkom bolo, že oveľa viac ľudí uverilo kvôli Ježišovmu slovu. Napokon žene vyznali: „Veríme už nie preto, čo si povedala; veď sme sami počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“ (Ján 4,42)

APLIKÁCIA

- Čo sa z tohto príbehu môžeme naučiť o tom, aké mocné môže byť posolstvo jediného človeka? Ako vydávaš svedectvo o tom, čo Ježiš vykonal v tvojom živote?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitolu „Zastavenie v Samárii“ (DA 183–195; CL 114–122).

„Len čo Samaritánka poznala Spasiteľa, priviedla k nemu aj iných. Bola lepšou misionárkou než sami učeníci. Tí v Samárii nevideli žiadne pole pre misijnú prácu. Mysleli len na veľké dielo, ktoré vykonajú niekedy v budúcnosti. Prehliadali zrelú žatvu okolo seba. Žena, ktorou pohrdali, priviedla k Spasiteľovi celé mesto. Priniesla svetlo svojim spoluobčanom. Samaritánka predstavuje pôsobenie praktickej viery v Krista. Každý pravý učeník sa rodí pre Božie kráľovstvo ako misionár. Kto pije z vody života, stáva sa studnicou života. Príjemca sa stáva darcom. Kristova milosť v človekovi sa podobá prameňu na púšti, ktorý občerstvuje všetkých a v hynúcich prebúdzá túžbu napíť sa z vody života.“ (DA 195; CL 121.122)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. V triede sa podelte o svoje odpovede na nedelnú aplikačnú otázku. Budte úprimní. Aké tabu a predsudky sa nachádzajú v našej kultúre? Ktoré z nich môžu brániť vášmu svedectvu druhým ľuďom?
2. Prečo sa podľa vás Ježišovi dostalo vrúcnejšieho prijatia medzi Samaritánmi než u niektorých z Jeho vlastného ľudu?
3. Skúste si predstaviť, že ste na mieste Samaritánky. Príde cudzinec a dá vám vedieť, že pozná vaše najhlbšie tajomstvá. Ako mohol niečo také poznať úplný cudzinec? Niet divu, že Ježišove slová na ženu zapôsobili. Čo sa z tohto príbehu môžeme naučiť o tom, že Hospodin o nás vie všetko, dokonca aj tie najhlbšie a najtemnejšie tajomstvá, ktoré by sme nechceli, aby niekto vedel? Čo nám spôsob, akým Ježiš so ženou zaobchádzal, hovorí o tom, ako k nám chce pristupovať, hoci pozná naše tajomstvá? Akú útechu môžete čerpať z tejto pravdy?
4. Ktoré témy z Evanjelia podľa Jána sa nachádzajú v Ježišovej službe Samaritánke pri studni?